

مصاحبه مجله رشد زبان و ادب فارسی با دبیر اجرایی هایش

اهداف و انگیزه ها

در تاریخ علم و تمدن ایرانی اسلامی به قله های بلندی بر می خوریم که اگر در تاریخ و تمدن غربی ظهور کرده بودند قطعاً کتاب علمی و نخله های فکری پیرامون ارا آنها شکل گرفته بود. شاید یکی از آسیب های توسعه علم و تمدن ایرانی اسلامی همین نبودند اوم، پیکسیری و تاویل و تفسیرهای منجر به رشد و گسترش یک مجموعه فکر نواست. وقتی نیک در شخصیت و آثار ناصر خسرو می نگریم در می یابیم که ایشان یکی از این قله ها است. حکیمی جامع الاطراف که اگر چه عمده دغدغه های او دغدغه های دینی بود، صاحب نبوغی بود که در حوزه های مختلف علمی تاملاتی ارزشمند و موثفانده داشت. برخی به خطاکان کرده اند سفرنامه ناصر خسرو از آن او نیست و این تفاوت ذقیابه سبب دست نشاقن این چهره کم بدیل تمدن ایرانی اسلامی است. استدلال این گروه این است که سبک نگارش او در سفرنامه کالاً غیر اید یولوژیک و متفاوت از سایر متون اوست. غور در شخصیت ناصر خسرو به ما نشان می دهد اتحاد سبک های متفاوت و اثره موقعیت های مختلف یکی از ابعاد فکر نوآور و خلاق این حکیم فرزانه بوده است. او به مقتضای مقام و جایگاه با سبکی سخن می گفته است که درخور بوده است. یکی از امتیازات سفرنامه ناصر خسرو نگاشقت دقیق موضوعات مختلف از معماری و تجارت و اداب و رسوم و... است به گونه ای که برخی سفرنامه ناصر خسرو را آینه ای برای دست یابی به اوضاع اجتماعی، علمی و فرهنگی عصر او دانسته اند و این در حالست که ما در سفرنامه هائی که قرن ها پس از او نگاشته شده است دقت علمی اورا نمی بینیم و اگر چه متونی ارزشمند ولی کهمگاه مخلوط با خیال پردازی های به جایست غیر علمی شده است. سورن و روپه میزند و مورخ تاریخ علم زبانشناسی در استدلال برای عدم پرداختن به تاریخ دانش زبانشناسی در شرق به این عدم پیوستگی در دانش مشرق زمین اشاره می کنند و با این استدلال تاریخ زبانشناسی را به مغرب زمین منحصر می کنند.

پس زودون غبار از این قله های بلند دانش و فکر نه یک امر مباح بلکه یک وجوب است. نکته ایسکه صرفاً به معرنی نیز نباید گفتا کرد بلکه باید در استمرار این

جوشش تفکر جدید نمود حتی و این فاصله هزار ساله را با جمع آوری و سر و سامان دادن همه مطالبی که درباره افتخار و تاثیرات این بزرگمرد نوشته شده است پر کرد و این سنگ از پیش راه این چشمه های جوشان جاوید برداشت. نظام بخشی و جمع آوری این مکتوبات ما را از خطر دوباره کاری می راند.

اماد لیل دیگر برای پرداختن به ناصر خسرو که البته مرتباً با مطلب پیش گفته است، تاثیر این شناخت و آگاهی عمیق در شکل دبی و قوام هویت ملی ایرانی اسلامی است. وجود این چنین چهره های چند بعدی و نو آوری بی تردید پایه افتخار و غرور ماست. غروری که با تامل و تفکر و نه با تجر و کور چشمی همراه باشد موجب اعتماد به نفس و بلند پروازی واقع گرانه در نسل های یک ملت و به ویژه نسل های جوان خواهد شد در صورتی که این گروه اخیر به ویژه به عنوان مخاطبان مادر نظر گرفته باشند.

هدف سوم مطبقت بندی و نظام مند سازی آثار ناصر خسرو بود که پژوهش در این زمینه را برای پژوهشگران بعدی، همواری نماید. یکی از حوزه های مورد تمرکز ما باز نمودن این چهره علمی در سایر فرهنگ ها و زبان ها بود که به حول و قوه الهی دانشگاه شهید بهشتی در این حوزه همت کرد و ۵۰ مقاله در این زمینه تدوین شد. باز نمود آثار و تاثیرات ناصر خسرو در آثار فرانسوی، آلمانی، عربی، چینی، انگلیسی و مقاله ای در زمینه کلی باز نمودن الملی ناصر خسرو نگاشته شد. دیگر هدف ما نقد منصفانه این شخصیت بود که در این حوزه نیز پیش از ده مقاله دریافت شد.

دباره تنوع مقالات و شرکت کنندگان داخلی و خارجی بایش

به انطوری که مطلعید دبیرخانه بایش بیش از ۴۰۰ چکیده مقاله در حوزه های ۱۳ گانه تعیین شده دریافت کرد که از مولفان ۲۰۰ مقاله که از سطوح محققان نادر این حوزه، اعضای هیات علمی گروه های فلسفه، الهیات، زبان و ادب فارسی، زبان های خارجی، علوم اجتماعی، زبان شناسی، و دانشمندان کارشناسی، کارشناسی ارشد دکتری از اقصای ایران و خارج از کشور دریافت نمود و به کمال من این خود موفقیت بزرگی بود که ما توانستیم در حد رضایت بخشی عمده صاحب نظران و علاقه مندان این حوزه را به معنی واقعی آن گرد هم آوریم.

مقالات خوبی از همه گروه های فوق الذکر دریافت کردیم که می توانم به چند مقاله خوب در حوزه فلسفه ناصر خسرو، تقدیر ناصر خسرو، طبیعت و پزشکی از دید ناصر و نیز باز نمودن الملی آثار او اشاره کنم. البته شورای علمی هایش در نظر دارد مقالات درج شده در لوح فشرده هایش را مجدداً مورد ارزیابی دقیق تر قرار داده و از مولفان، نخواستار آخرین نسخه مقاله خود را جهت داوری مجدد و انتخاب برای چاپ کاغذی درگزیده مقالات هایش ناصر خسرو قبادیانی تهیه و آماده سازی نماید. پیشنهاداتی عالی هم برای عنوان این مجلد به ما رسیده است.

مشارکت بین الملی در این هایش نیز بسیار خوب بود. ما مقالاتی از کشورهای تاجیکستان، افغانستان، آذربایجان، قزاقستان، مجارستان، سنگاپور پاکستان، ژاپن، آمریکا، انگلستان، مصر، سوریه دریافت کردیم و افتخار منیربانی همانانی از کشورهای تاجیکستان، افغانستان، آذربایجان، آمریکا، انگلستان و سوریه داشتیم. چهره های سرشناس ناصر خسرو پژوه را هم در سطح داخلی و هم بین الملی شناسایی کردیم و در حد وسع و توان کوشیدیم با همه آنها تماس برقرار کنیم که این خود یکی از محنت این هایش بود و البته اذعان داریم که به غایت مطلوب دست نیافتیم. خرسندیم که در حد وسیع کوشیدیم.

یافته های نود حوزه ناصر خسرو پژوهی

پرسش بسیار خوب و بجایی است و از شما ممنونم که از قالب پرسش های کلیشه ای بیرون آمدید و پنجم پرسش های خوبی را طرح می کنید که ما را به عنوان برگزارکنندگان هایش به تقدیر و تحسین وای دارد و همین فرایند اخیر یعنی «تقدیر خود» به نظر من یکی از نیازهای توسعه ای ماست. به بیان دیگر جامعه دانشگاهی ما برای توسعه و رشد نیازمند عالمان و سازمان های است که در برهه های زمانی معین به تقدیر و ارزیابی خود سپردارند و هایش مانع از این فرایند مستثنی نیستند و تقدیر معنی حامی آن یعنی خوب بود. بنابراین پرسش یافته جدید این پژوهش چه بود پرسش بسیار خوبی است که پاسخ دادن به آن در دستور کار شورای علمی هایش قرار دارد. اما اگر بخواهم با توجه به توفیقی که به عنوان دبیر علمی هایش بر مقالات دهم و شاید بیشترین دغدغه را برای طبقه بندی موضوعی تولیدات علمی پیرامون

ناصر خسرو دوازدهم درباره سوال شاعران نظری کلی داشته باشم مکان می‌کنم مادر حوزه ابعاد ناکفته‌ای از جملح الحکمتین و خوان الاخوان و برخی ابعاد سفرنامه و سفر ناصر و نیز باز نمودن المللی این شخصیت و تقدیر و ملاحظاتی جدیدی داشتیم.

حوزه بازآفرینی متن سفرنامه و تصویر و ترسیم مسیر و محتوای سفر ناصر خسرو نیز در ۱۴ ماه اشغال مابین بر نامه ریزی و برگزاری هایش مد نظر قرار گرفت که دستاورد های خوبی داشتیم. فیلم کوتاه طهران نامه ناصر خسرو ساخته حامد و حمید باشد آهنگر باز آفرینی متن سفرنامه با محتوای توصیفی شهر امروز تهران با نگاهی لطیف و مضامین در صحن حال با اشاره به اهمیت برگزاری هایش و برخی مسایل و مشکلات زمانه حاضر تهیه و در اختتامیه هایش به نمایش درآمد. این فیلم روایی دیدنی که راوی آن ناصر خسرو بود در میان به حضور ناصر خسرو در تالار برگزاری هایش انجامید و می‌گفتی بوده و دستاران ناصر خسرو و ناصر خسرو پژوهی و دستاران شهر تهران و نیز گواهی بر نوآوری و مهارت زبانی ادبی فیلم نامه نویس جوان، پژوهش‌پیشه و دانشمندان اثر بود.

یکی از همانان ویژه هایش حکیم ناصر خسرو دانشگاه شهید بهشتی نویسنده زبردست و ناصر خسرو پژوه محنتی نایز کتاب سفر برگزیدگشتنی دکتر توکل صابری بود. دکتر توکل صابری میر ناصر خسرو را بر اساس متن سفرنامه و مکان های ملاقات شده توسط ناصر اتفاقاً طی ۷ سال از سال ۱۹۸۲ پیوسته است و از این میر سفر خود فیلمبرداری نموده است. روایت این فیلم نیز متن سفرنامه ناصر خسرو است یعنی متن، متن هزار سال پیش است و تصاویر متنظر از آن امروز که صحنه‌هایی بسیار جذاب را پیش چشم تماشاگران علاقه مند قرار داد. دو اثر از شمن ناصر خسرو یعنی جملح الحکمتین و خوان الاخوان در سال اخیر به مناسبت برگزاری هایش تصحیح انتقادی شد و خوان الاخوان به چاپ رسید. مصححان خوان الاخوان جناب آقای دکتر میر یاقری و آقای مهدی از قطب علمی ادبیات فارسی دانشگاه اصفهان بوده اند و تصحیح انتقادی جملح الحکمتین موضوع پایان نامه دکترتبی جناب آقای بهمن خلیفه بوده است که امیدواریم به زودی به چاپ برسد. مقدمه هنری کردن بر جملح الحکمتین نیز توسط ایشان و همکاری‌شان سرکار خانم صادقی به فارسی ترجمه شده است که امید است هر چه

زودتر در دسترس علاقه‌مندان قرار گیرد. شیئت تصویر در خوری از ناصر خسرو از دیگر مساعی برگزارکنندگان این هایش بوده است که در این کار سازمان زیباسازی شهر تهران و به ویژه جناب آقای دکتر کامیاب و جناب آقای موسوی و هنرمند مجسمه ساز جناب آقای شانس در ساخت مجسمه با خاوتی مثال زدنی و ستودنی به پشتیبانی دانشگاه همت کاروند.

در تصویرگری و چاپ تمبر حکیم ناصر خسرو دیدیون بلند نظری وزیر محترم فناوری و ارتباطات، جناب آقای دکتر واعظی مدیر پژوهش های فزنیکی دانشگاه شهید بهشتی، شورای تمبر یادبود جناب آقای نصرآبادی، صراف زادگان مدیر روابط عمومی شرکت پست جناب آقای ترابی و بهکاران نشان جناب آقای انوی و شیخ حسنی، مستقیم. مشاهده می کنید که کار بزرگ از یک فرد و یک نهاد بر نمی آید بلکه دستان و انکار بسیاری در گیر این امر بوده اند که محدودی از بهکاران بزرگ و اسامان را به شما معرفی نمودم.

همانان خارجی هایش

دانشگاه شهید بهشتی در جریان هایش حکیم ناصر خسرو قبادیانی منیریان ۶ همان از تاجیکستان (از دانشگاه خنجد و سایر دانشگاه های تاجیکستان و از میان اعضاء برجه آکادمی علوم این کشور: دکتر موسوی دینار شایف، دکتر روزی احمد، دکتر میرزا ملا احمد، دکتر بهرام میریدف، دکتر سبحان اعظمزاد و دکتر نورزاد)، معاون کانون ناصر خسرو افغانستان محمد ارشاد مضمونی، الما محمد محقق و مترجم سوری، یحیی یحیفا استاد موسسه مطالعات لندن، ایس هانس برگر مولف دو کتاب ناصر خسرو لعل بدخشان و مرورید های فرهنگ ایرانی: تاملی بر شعر فلسفی ناصر خسرو از آمریکا و ابوالفضل قلی زاده از آذربایجان و دکتر تیدیا از ایالتیابود.

همانان تاجیک هایش مقالاتی در حوزه های ناصر خسرو در فرهنگ حالمه و انسان شناسی او، هستی شناسی ناصر خسرو، باز نمود شخصیت و آثار ناصر خسرو در تاجیکستان، سفرنامه ناصر خسرو و سنت های سفرنامه نویسی و مناظره با درباره ناصر خسرو در تاجیکستان ارائه دادند. معاون کانون ناصر خسرو به ترسیم فعالیت

های کانون ناصر خسرو افغانستان پرداخت که تصویرگر باز نمود تاثیرات این حکیم بلندپایه در افغانستان بود. الما محمد به معرفی و یکرنگی های معرفی ناصر خسرو پرداخت. یحیی سینارویای بیدارکننده ناصر خسرو را از مطری آموزش پژوهنده مورد توجه و تحلیل قرار داد. الیس هانس برگر با تمرکز بر جنبه فلسفی شعر ناصر خسرو به تفسیر یکی از اشعار ناصر پرداخت و تیدیا به بیان فهم هنری کربن از ناصر خسرو همت کاشت. مقالات هم از نظر تنوع بسیار خوب ارزیابی شدند و هم از نظر نوآوری و عمق. قلی زاده از آذربایجان به سفرنامه ناصر خسرو و سفرنامه مکه پرداخت. لازم است گفته شود که مقالات دیگری هم از همانان خارجی پذیرفته شده بودند که متأسفانه به دلیل عدم امکان حضور به موقع با توجه به بعد مکانی امکان ارائه آنها میسر نشد. مقالات محققان مصری و محقق آمریکایی ساکن سنچاور از آن زمره است.

سطح علمی داوران و شورای علمی هایش

باید اذعان کنم که شورای علمی هایش حقیقتاً برای ارتقا سطح علمی هایش سنگ تمام گذاشت که برگزاری ۱۷ جلدی منظم شورای علمی از تاریخ ۶ فروردین ۱۳۹۳ تا یک هفته پیش از برگزاری هایش نشان دهنده این موضوع است. و من به نوبه خودم سپاسگزار نگاه حاملنده اعضای شورای علمی هستم. دیگر داوران ما هم انصافاً با ملاحظات صرفاً علمی به ارزیابی مقالات پرداختند و حجم مقالات برای داوری آسپنجان زیاد بود که برخی از اعضای شورای علمی که سادش مقاله به آنها داده بودیم موفق به بخارش مقالات خودشان نشدند. اما شورای اجرایی ما هم به معنی واقعی زیر شانه ای از شورای علمی بودند و شاهد این مدعا برگزاری پیش نشست سفرنامه ناصر خسرو را از سفرنامه نویسی بود که به همت شورای اجرایی و به ویژه سرکار خانم دکتر خدایی استاد کرده آلمانی و سرکار خانم دکتر کریمیان دانشیار کرده فرانسه دانشگاه شهید بهشتی انجام شد.

به عقیده من اگر چه برگزاری هایش و حضور همانان که اقتدر ما و مولغان مقالات و ارایه نتایج پژوهش ها کام تعیین کننده ای در تحقق اهداف هایش و آغاز گفتگوهای علمی در هر هایشی و از جمله این هایش قله ادبی شود من قبلاً هم گفته ام که هایش ناصر خسرو دانشگاه شهید بهشتی پیش از برگزاری طعم موفقیت را

چشیده بود. هم افزایی اقسام مختلف صاحب‌طران حوزه ناصر خسرو پژوهی و علاقه‌مندان و سرزمندان و مجریان امر کرده فریفته بزرگی را تشکیل داده بود که باما ارتباط تنگناک یافته‌اند و این پیش از برگزاری هایش محقق شد. در واقع تشکیل جامعه علمی ناصر خسرو پژوهی که پایه و اساس استمرار و امتداد این حوزه مطالعاتی بسیار مه است در جریان این فعالیت ۱۴ ماهه شکل گرفت و اکنون وظیفه‌ماست که این جمع را فراهم نگاه داریم و نگذاریم محسوس که در روزهای برگزاری هایش احساس و مشامه می‌شد از دست برود. پیشنهاد تا سی‌کری ناصر خسرو پژوهی در دانشگاه شهید بهشتی از همین رو صورت پذیرفت.

من به یاندگی از دانشگاه بزرگ شهید بهشتی و رییس محترم دانشکده ادبیات و علوم انسانی و کلیه اعضای این خانواده بزرگ بر خود لازم می‌دانم علاوه بر پاسکاری از همه ارسال کنندگان مقاله، هممانی که از راه‌های دور و نزدیک از داخل و خارج کشور قدم رنج کرده بودند و به میمانی بزرگ این حکیم فرزانه تشریف آورده بودند و از فرد فرد اعضای شورای علمی و اجرایی هایش و اعضای دبیرخانه هایش و کلیه کارکنان صدیق و بهدل دانشکده ادبیات از پیشنهاد کنندگان برگزاری هایش یعنی کمیته فرسنگ و تمدن اسلام و ایران شورای عالی انقلاب فرهنگی و به ویژه ریاست محترم ان جناب آقای دکتر ولایتی و رییس فرسنگ دوست دانشگاه شهید بهشتی جناب آقای دکتر طهرانچی و دبیر محترم علمی هایش جناب آقای دکتر خاتمی که از برگزاری این هایش نهایت حمایت و پشتیبانی را کردند پاسکاری کنم. سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، شهرداری تهران، سازمان فرسنگ و ارتباطات اسلامی، بنیاد ایرانشناسی، وزارت امور خارجه و انجمن دوستی ایران و تاجیکستان از دیگر همراهان مادر این هایش بوده‌اند که سزاوار است از ایشان قدردانی بنایم.

نخاردآوری اردکانی

معاون پژوهی دانشکده ادبیات و علوم انسانی و دبیر اجرایی هایش حکیم ناصر خسرو